

VOCVO

Memorandum 2024

Duidelijke taal en geletterdheid

Moeite hebben met lezen en schrijven. Niet weten hoe je een afspraak moet maken bij de dokter, of hoe je een dienstregeling moet begrijpen. We kunnen honderden voorbeelden opsommen, uit het leven gegrepen, waarmee **laageletterde mensen** dagelijks worstelen.¹ En dat is niet niets: voor één op de zeven volwassenen in Vlaanderen is dit een dagelijkse realiteit. Onderzoek toont aan dat laaggeletterde personen meer risico lopen op uitsluiting, gezondheidsproblemen, armoede, ... Geletterdheidsbeleid moet dus hoger én breder op de politieke agenda staan. Duurzame verankering en continue sensibilisering zijn en blijven noodzakelijk.

We zien in de huidige samenleving bovendien ook allerlei uitdagingen die de nood des te groter maken om te werken aan laaggeletterdheid:

- de dalende leesvaardigheid bij jongeren
- de opmars van fake news
- de integratie van anderstalige nieuwkomers
- de uitdaging van de digitale transformatie gekoppeld aan een sterk vergrijzende bevolking

We willen de werking van Wablieft en het Strategisch Plan Geletterdheid uitbreiden om die problematiek krachtiger aan te pakken. Dit kan impact geven op meerdere vlakken:

- Efficiëntie en kostenbesparing
 - Elke burger heeft te maken met juridische en financiële zaken, met daarbij horende rechten en plichten. Het is belangrijk dat burgers snel goed geïnformeerde keuzes kan maken.
 - De economische kost van laaggeletterdheid wordt geschat op 650 miljoen euro per jaar.² Minder misverstanden en fouten leiden tot kostenbesparingen: minder administratieve lasten, minder verkeerde interpretaties en minder juridische risico's.
- Transparantie, vertrouwen en participatie
 - Transparante communicatie vergroot het vertrouwen van burgers en bedrijven in de overheid. Als mensen begrijpen wat er van hen wordt verwacht, zijn ze sneller geneigd om mee te werken.
 - Wanneer burgers hun rechten, plichten en mogelijkheden beter begrijpen, zijn ze actiever betrokken bij beleidsvorming en besluitvorming, en zullen ze meer participeren.
- Ondersteuning en activering van doelgroepen
 - Senioren hebben nood aan duidelijke informatie rond gezondheidszorg en sociale voorzieningen. Die doelgroep heeft vaak lage digitale vaardigheden. Met de huidige digitaliseringsgolf missen zij heel wat informatie.
 - Nieuwkomers hebben duidelijke informatie nodig om actief te kunnen participeren in de samenleving.
 - Mensen in armoede hebben recht op duidelijke communicatie. Dit helpt hen om uit de armoedeval te treden.

¹ Geletterdheid omvat de competenties om informatie te verwerven, verwerken en gericht te gebruiken. Dit betekent dat je met taal, cijfers en grafische gegevens kan omgaan en je ICT en multimedia kan gebruiken. Geletterd zijn is belangrijk om zelfstandig te functioneren en participeren in de samenleving. Het is ook nodig om je persoonlijk te ontwikkelen en bij te leren.

² https://taalsector.be/DeTaalsectorDNA_052020.pdf

Wablieft, Centrum voor duidelijke taal

Wablieft bouwt al sinds 1985 expertise op over duidelijke taal. We ondersteunen laaggeletterde burgers op twee manieren:

- individueel: we helpen hen om hun taalvaardigheid te verbeteren met kranten en boeken in eenvoudig Nederlands.
- maatschappelijk: we benadrukken het belang van duidelijke taal via opleidingen, herschrijfprojecten en de jaarlijkse Wablieft-prijs.

Onze werking

Wablieft-kranten en -boeken, [op taalniveau A en B volgens het ERK](#)

- verbeteren de kennis van het Nederlands
- verbeteren leesvaardigheid
- stimuleren maatschappelijk inzicht en een beter begrip van onze samenleving
- bevorderen maatschappelijke integratie
- Lesmateriaal bij Wablieft-kranten en -boeken; ondersteunt leerkrachten NT2, OKAN en BSO

Wablieft-prijs voor duidelijke taal

- onderstreept het belang van toegankelijk taalgebruik in communicatie naar de burger
- zet goede voorbeelden in de kijker

Maar ... er is meer nodig

Overheden en middenveldorganisaties hebben er alle belang bij om duidelijk te communiceren. Wablieft wil die heldere communicatie binnen organisaties en overheden verankeren. Met duidelijke-taal-coaches kunnen we de verankering van duidelijke taal verzekeren. Wablieft leidt medewerker op tot duidelijke-taal-coaches. Zij gaan dan in hun organisatie aan de slag. Collega's opleiden, een actieplan opstellen, voorbeeldbrieven opmaken, eindredactie doen op teksten... Wij voorzien voor die coaches een intensief opleidingstraject, met blijvende nascholing. We maken van helder communiceren een vaardigheid die mensen met trots op hun CV zetten en waar werknemers naar op zoek gaan. Zo zorgen we ervoor dat de investering rendeert, voor de deelnemer, de organisatie en de maatschappij.

Voor wie?

Communicatiemedewerkers die duidelijke-taal-coach worden in hun organisatie, bijvoorbeeld steden en gemeenten, ziekenhuizen, middenveldorganisaties

Financieel?

Organisaties die deelnemen, betalen jaarlijks lidgeld per Academie-lid. Om de drempel voor deelname te verlagen, vragen we structurele subsidies van de overheid.

Daarvoor zijn mensen nodig. We rekenen op 6 VTE:

- 2 VTE stafmedewerker: werken het traject uit, brengen experts en partners samen om bestaande expertise te bundelen en verspreiden, volgen ontwikkelingen op, delen kennis, ontwikkelen materiaal, stimuleren onderzoek, sensibiliseren
- 1 VTE expert digitale ontwikkelingen: stimuleert duidelijke taal in digitale omgevingen
- 2 VTE lesgevers
- 1 VTE medewerker promo en communicatie

Strategisch Plan Geletterdheid

Sinds 2011 neemt Vocvo een actieve rol op in het Plan Geletterdheid van de Vlaamse Regering. Wij coördineren het **Strategisch Plan Geletterdheid (SPG)**, op dit moment het derde Plan, 2017-2024. De decretaal verankerde opdracht van deze deelwerking luidt: "coördinatie en ondersteuning van het geletterdheidsbeleid van de Vlaamse overheid".

Onze werking

De beheersovereenkomst omschrijft strategische doelstelling 6 als het coördineren, faciliteren en uitvoeren van acties en engagementen genomen uit het SPG. De planleider (1 VTE) vervult vandaag die opdracht bij Vocvo.

Daaraan zijn volgende operationele doelstellingen gekoppeld:

- coördinatie en monitoring van de acties en engagementen van partners van het geletterdheidsbeleid;
- coördinatie van de jaarlijkse campagne Week van de Geletterdheid
- informeren en sensibiliseren over laaggeletterdheid
- informeren en sensibiliseren van partners over heldere en toegankelijke communicatie

Maar ... er is meer nodig

- De 41 partners van het Plan rekenen op Vocvo om de **structurele verankering** van hun acties en engagementen te ondersteunen. Met meer VTE's voor het Plan Geletterdheid zouden we onze partners beter kunnen helpen bij het invullen van alle kritieke succesfactoren (denk aan structurele samenwerking, onderzoek, professionalisering, heldere communicatie, efficiënte inzet van middelen, enz.).
- We werken in een vaak versnipperd landschap. **Een slagkrachtiger SPG**, met meer VTE's, kan zich volledig wijden aan het stimuleren van samenwerkingen met **andere partners en beleidsdomeinen**, inclusief het **verdiepen én verbreden van expertise**.
- Partners merken op dat de huidige tijd en middelen ons dwingen om de focus te beperken. Met meer mensen kunnen we die focus verbreden. Ook de SERV pleitte al in 2022 voor **een team** dat continuïteit, bewustwording, kennis en verankering van geletterdheid waarborgt.³

Daarvoor zijn mensen nodig. We rekenen op 5 VTE:

1 VTE strategisch management en beleid: coördinator voor strategisch beleid en als aanspreekpunt voor departementen

- 1 VTE monitoring en wetenschappelijk expertise wetenschappelijk medewerker voor evaluaties, en opvolgen van wetenschappelijk onderzoek
- 1 VTE netwerk en veldondersteuning: facilitator voor het netwerk van partners, ondersteuning bij (samenwerkings)projecten
- 1 VTE sensibilisering: campagnecoördinator voor sensibiliseringscampagnes en de Week van de Geletterdheid
- 1 VTE communicatie: communicatiemedewerker voor strategische communicatie en beheer van interne en externe communicatiekanalen

³ Iedereen geletterd, iedereen mee. Advies. Brussel, SERV, 2022, pp.19.